

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	Н1 Агрономія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Захист і карантин рослин
Курс, семестр	2 курс, 4 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин – 120, з яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології, Кафедра захист рослин
Контактні дані розробника (ів)	Викладач: Коваленко Нінель, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Контакти: ауд. 72а (навчальний корпус № 1) e-mail: ninel.kovalenko@pdau.edu.ua телефон 0662227241, посилання на сторінку викладача https://www.pdau.edu.ua/people/kovalenko-ninel-pavlivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Фахова вибіркова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню: Біофізика, Ботаніка, Генетика, Загальна ентомологія, Загальна фітопатологія, Аналітична хімія, Неорганічна та органічна хімія.
Компетентності	Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності з захисту і карантину рослин або у процесі навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, з використанням теорій і методів біології та аграрних наук. загальні: ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК9. Здатність приймати обґрунтовані рішення. фахові: ФК4. Здатність виявляти, локалізувати і ліквідувати регульовані шкідливі організми за результатами інспектування та фітосанітарної експертизи. ФК6. Здатність оцінювати фітосанітарні ризики (біологічні, екологічні, економічні) внаслідок занесення чи поширення регульованих шкідливих організмів.
Програмні результати навчання / Результати навчання	ПРН4. Знати і розуміти математику та природничі науки в обсязі, необхідному для професійної діяльності із захисту і карантину рослин.

	<p>ПРН6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.</p>
<p>РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)</p>	
<p>Даний освітній компонент передбачає набуття здобувачами вищої освіти як майбутніми фахівцями наступних соціальних навичок (soft skills): уміння працювати в команді; лідерські якості; креативність; організаторські здібності; комунікація; розуміння важливості кінцевих термінів; робота з інформацією; здатність логічно і системно мислити; мотивація.</p>	
<p>МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p>	
<p>Сформувані у здобувачів вищої освіти систему теоретичних знань та практичних навичок щодо біологічних, морфологічних та екологічних особливостей деревних рослин як головних об'єктів фітосанітарного моніторингу, захисту та карантину; здатність ідентифікувати види деревних рослин у будь-яку пору року (за листками, хвоєю, бруньками, корою чи насінням). Навчити оцінювати фітосанітарний ризик при інтродукції нових видів дерев та кущів, аналізувати відповідність екологічних умов середовища біологічним потребам дерев для прогнозування їхньої стійкості до шкідників та хвороб. Освоїти методику дендрологічного обстеження територій (лісів, розсадників, міських насаджень) з метою виявлення осередків карантинних організмів. Оволодіти навичками роботи з науковою літературою, визначниками та міжнародними базами даних деревних рослин.</p>	
<p>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p>	
<p>Тема 1. Вступ. Дендрологія як наука. Тема 2. Життєві форми деревних рослин. Тема 3. Морфологія та біологія деревних рослин. Тема 4. Екологія деревних рослин та поняття про ареал. Тема 5. Відділ Голонасінні (Pinophyta). Клас Хвойні. Тема 6. Відділ Покритонасінні. Ранньоквітучі та твердолистяні. Тема 7. Відділ Покритонасінні. Плодові, медоносні та декоративні. Тема 8. Дендрофлора в системі карантину та моніторингу.</p>	
<p>МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ</p>	
<p>Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні (ілюстрування); практичні (практичні заняття, робота з навчально-методичною літературою); методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації); методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни; висування вимог до вивчення дисципліни); комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій); методи письмового контролю (самостійна робота); методи самоконтролю (самостійний пошук помилок; самоаналіз).</p>	
<p>ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ</p>	
<p>Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів Навчання</p>	<p>Наведені у Додатку до силабусу.</p>
<p>ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ</p>	

<p><i>- щодо термінів виконання та перескладання</i></p>	<p>Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у перескладання встановлений термін. Згідно робочої програми навчальної дисципліни усі види завдань повинні бути виконані. Заняття, які були пропущені повинні бути відпрацьованими. Перескладання поточного та семестрового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату. Перескладання підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату; практичні завдання, завдання з самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Порядок повторного проходження контрольних заходів в Університеті регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ» та «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПДАУ».</p>
<p><i>- щодо академічної доброчесності</i></p>	<p>Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання завдань поточного та семестрового контролю; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p>
<p><i>- щодо відвідування занять</i></p>	<p>Відвідування занять є обов'язковим, незалежно від форми навчання. Усі види завдань (згідно робочої програми навчальної дисципліни) повинні бути виконані. Пропуски занять повинні бути відпрацьовані. Критерієм успішного навчання здобувача вищої освіти є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.</p>
<p><i>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</i></p>	<p>Для здобуття інформальної/неформальної освіти за освітнім компонентом або його частиною здобувачі можуть скористатися навчальними курсами на платформах Prometheus, Coursera, AgriAcademy, по закінченні яких вони мають право на зарахування результатів навчання відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти ПДАУ».</p>
<p><i>- щодо оскарження результатів оцінювання</i></p>	<p>Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті». Нормативно-правові акти стосовно оскарження результатів навчання наведені на сторінці «Положення про освітню діяльність» сайту ПДАУ.</p>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Декоративна дендрологія : навч. посіб. / Кохановський В. М., Мельник Т. І., Коваленко І. М., Мельник А. В.; Сум. нац. аграр. ун-т. 2-ге вид, допов. і змін. Суми : Коллаж-Принт, 2020. Ч. 1 : Морфологія рослин Pinophyta (Голонасінні). 2020. 262 с.: іл.
2. Заячук В. Я. Лабораторний практикум з дендрології: навч. посіб. Львів: СПОЛОМ, 2021. 148 с.: іл.
3. Лукашук Г. Б. Дендрологія. Львів: Видавництво: Львівська політехніка, 2020. 348 с.

Допоміжні

1. Декоративна дендрологія. Навчальний посібник. Частина 1. / Кохановський В. М., Мельник Т. І., Коваленко І. М., Мельник А. В. Суми: ФОП Цьома С. П., 2019. 263 с.
2. Заячук В.Я. Дендрологія. Львів: СПОЛОМ, 2014. 676 с.
3. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: Навч. посіб. К.: Вища школа, 2003. 199 с.: іл.
4. Ковалевський С. Б., Шепелюк М. О. Дендрофлора міста Луцька. Монографія. Луцьк. 2019. 196 с.
5. Основи ландшафтної архітектури та дизайну : підручник / Н. Я. Крижановська, М. А. Вотінов, О. В. Смірнова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 348 с.
6. Кузнецов С. І. Паркознавство : курс лекцій. Київ : НАКККіМ, 2021. 68 с.
7. Мороз Є. О., Коваленко Н. П., Боброва Н. О. Паразитарні хвороби плодів та насіння деревних рослин. *Матеріали Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»* (Полтава, 24 листопада 2022 р.). Полтава, 2022. С. 41-43.
8. Познякова С. І., Лось С. А. Дендрологія. Голонасінні: навч. посібник; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2015. 199 с.
9. Юрків З. М., Прокопчук В. М., Циганська О. І. Дендрологія (відділ покритонасінні): Методичні вказівки для проведення лабораторних робіт для студентів спеціальностей 205 «Лісове господарство» та 206 «Садово-паркове господарство». Вінниця: ВНАУ, 2017. 112 с.
10. Яковлева-Носарь С. О. Дендрологія : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Лісове господарство» освітньо-професійної програми «Мисливське господарство та рослинні ресурси». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 208 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Дендрологія. Електронні підручники. <https://shlks.lcloud.in.ua/ebook/30>
2. Електронна бібліотека ПДАУ. <https://lib.pdau.edu.ua/>
3. Електронний репозитарій ПДАУ. <https://dspace.pdau.edu.ua/home>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри захист рослин, протокол від «01» вересня 2025 року № 1

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти		Разом
	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Вступ. Дендрологія як наука.	-	5	5
Тема 2. Життєві форми деревних рослин.	5	5	10
Тема 3. Морфологія та біологія деревних рослин.	10	5	15
Тема 4. Екологія деревних рослин та поняття про ареал.	10	5	15
Тема 5. Відділ Голонасінні (Pinophyta). Клас Хвойні.	10	5	15
Тема 6. Відділ Покритонасінні. Ранньоквітучі та твердолистяні.	10	5	15
Тема 7. Відділ Покритонасінні. Плодові, медоносні та декоративні.	10	5	15
Тема 8. Дендрофлора в системі карантину та моніторингу.	5	5	10
Разом	60	40	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях:

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	Виконані практичні завдання демонструють високий рівень формування фахових компетентностей та досягнення результатів навчання: здобувач демонструє системні знання біоморфології та систематики деревних рослин; безпомилково ідентифікує види за макроморфологічними ознаками (кора, бруньки у зимовий період, тип хвої, будова плодів); на високому рівні характеризує екологічні вимоги порід та їхню роль у біоценозах; виявляє оригінальність підходу до інтерпретації наукових знань з дендрофлористики; вільно володіє латинською номенклатурою. Чітко виконує всі етапи роботи, підготовлена змістовна презентація; безпомилково виділяє специфічні діагностичні ознаки (наприклад, типів жилкування або будови брунькових лусок); проводить фаховий аналіз результатів; здатний інтегрувати дані з теоретичними знаннями, обґрунтовуючи висновки щодо стійкості рослин до шкідливих організмів.
4	Виконані практичні завдання демонструють достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: здобувач демонструє ґрунтовні знання з дендрології, правильно ідентифікує основні види дерев, але допускається несуттєвих неточностей у морфологічному описі рідкісних або інтродукованих видів. Завдання виконані в повному обсязі, підготовлена презентація, проте аналіз результатів не містить глибоких порівняльних узагальнень. Здобувач виявляє високу самостійність, але при роботі зі складними визначниками потребує незначних консультацій викладача. Загалом демонструє належний рівень володіння фаховою термінологією та методами діагностики.
4	Виконані практичні завдання демонструють середній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: здобувач демонструє фрагментарні знання, ідентифікує лише найбільш поширені види дендрофлори; допускається термінологічних помилок. Підготовлена коротка презентація, в якій відсутня деталізація важливих діагностичних ознак (наприклад, не відображено особливості жилкування чи опушення листка). Потребує постійної допомоги викладача при роботі з натуральними об'єктами та гербарієм.

2	Виконані практичні завдання демонструють низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: здобувач не володіє базовими знаннями про морфологічну організацію деревних рослин; неспроможний користуватися діагностичними ключами та визначниками. Підготовлена дуже коротка презентація, виконана не в повному обсязі або містить грубі фактичні помилки. Відсутній логічний зв'язок між об'єктом дослідження та його описом.
0-1	Практичні завдання не виконані або виконані з грубими, неприпустимими помилками. Презентація відсутня. Здобувач не володіє базовими практичними навичками, необхідними для їх виконання, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи:

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	Самостійна робота виконана у повному обсязі та вчасно; демонструє глибоке опрацювання основної та додаткової літератури. Здобувач виявляє здатність до критичного аналізу, самостійно структурує матеріал; наводить точний опис таксономічних ознак, морфології, екології та господарського значення деревних порід; проводить логічний зв'язок між біологією дерева та ризиками його ураження карантинними об'єктами. Робота відрізняється високим рівнем грамотності, логічністю викладу та бездоганним оформленням, висока якість ілюстрацій, їх підписи. Здобувач здатний аргументовано захистити результати своєї роботи, що свідчить про формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
4	Самостійна робота виконана у повному обсязі та вчасно; здобувач демонструє достатній рівень знань та володіння понятійним апаратом; використовує рекомендовану літературу, але не залучає сучасні наукові періодичні видання; наводить опис таксономічних ознак, морфології, екології та господарського значення деревних порід. Робота ілюстрована. Тема розкрита правильно, що свідчить про формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на достатньому рівні. Присутні поодинокі зауваження до оформлення списку джерел або графічного матеріалу.
3	Повністю розкрито більшість питань самостійної роботи; здобувач демонструє знання з основних тем; на середньому рівні володіє понятійним апаратом; використовує рекомендовану літературу, але не залучає сучасні наукові періодичні видання; наводить опис морфології, екології та господарського значення деревних порід, проте є проблеми з точністю ідентифікації рослин за їхніми ознаками. Присутні поодинокі зауваження до оформлення списку джерел. Це свідчить про формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на середньому рівні.
2	Самостійна робота має виключно реферативний (описовий) характер. Використано мінімальну кількість джерел (переважно лише підручник). Тема розкрита поверхнево, є помилки у використанні спеціальної дендрологічної термінології або латинських назв. Порушено вимоги до оформлення роботи, відсутні висновки. Це свідчить про формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на низькому рівні.
1	Робота не розкриває суті теми; містить плагіат або грубі фактичні помилки. Здобувач не володіє матеріалом, який був винесений на самостійне опрацювання. Роботу подано зі значним запізненням без поважних причин.
0	Робота не представлена на розгляд викладача, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів у здобувача вищої освіти.